

سوالات تشریحی از کتاب روان شناسی پایه یازدهم همراه با پاسخ

حمیدرحیمی سرگروه روان شناسی مدیریت آموزش و پرورش شهرستان شهرضا

فصل اول: روان شناسی، تعریف و روش مطالعه

- ۱- چه موضوعات و پرسش هایی در علم روان شناسی می تواند مطرح باشد؟ پاسخ: چگونه یاد می گیریم؟ علل فراموشی چیست؟ چگونه می توانیم حافظه خود را تقویت کنیم؟ علل عدم تمرکز و حواس پرتی چیست؟ علل استرس، پرخاشگری، کاهش اعتماد به نفس، بدشکل پنداری، توهم، بی نظمی، بی انگیزگی، اختلالات مختلف ذهنی و روانی،... چیست؟
- ۲- چه عواملی می تواند در موفقیت افراد در تخصص ورشته شغلی شان موثر باشد؟ پاسخ: چگونه مطالعه، میل به پیشرفت، ویژگی های شخصیتی، قدرت اراده و سخت کوشی، سبک زندگی و تربیتی والدین، نظم در امور، علاقه به کار، برنامه ریزی، شرایط محیطی و سازمانی، امنیت روانی و....
- ۳- تفاوت پاسخ های علم روان شناسی با پاسخ های عامیانه نسبت به پرسش های روان شناسانه چیست؟ پاسخ: پاسخ های علمی توسط متخصصین با روش های دقیق، منظم، هدفمند، قابل تکرار، با قاعده و قابل سنجش به دست می آیند.
- ۴- منظور نماد در علوم مختلف چیست؟ پاسخ: پدیده ای که به کمک آن پیام و مفهومی را انتقال می دهیم مثلا وقتی می گوئیم بیماری یعنی کسی که علائم حیاتی او از تعادل خارج شده است. واژه بیماریک نماد است و برداشت ما از حالات و ویژگی های یک شخص بیمار میشود پیام و مفهوم
- ۵- سلسله مراتب گزاره های علمی چگونه است؟ پاسخ: ۱- مسئله ۲- فرضیه ۳- اصول یا قوانین ۴- نظریه
- ۶- فرضیه را تعریف کنید: پاسخ: جمله ای خبری در پاسخ به پرسش، به صورت خردمندانه و مبتنی بر دانش و تجربه که میزان صحت یا عدم صحت آن نامشخص است.
- ۷- رابطه بین مسئله و فرضیه چگونه است؟ پاسخ: رابطه ای دوسویه است یعنی از یک سو فرضیه پاسخی است در خصوص مسئله طرح شده و از سوی دیگر خود ممکن است سوالات و مسایل جدیدی را به وجود آورد.
- ۸- در چه صورتی فرضیه به قانون تبدیل می شود؟ پاسخ: در صورتی که فرضیه ها در جریان پژوهش تایید شوند.
- ۹- نظریه چیست؟ نظریه ها را بر چه اساسی می سنجند؟ پاسخ: مجموعه ای از قوانین علمی مرتبط باهم یک نظریه را به وجود می آورند. نظریه های علوم تجربی را بر اساس سودمندی و کاربرد پذیری می سنجند.
- ۱۰- نظریه ها در چه سطوحی وجود دارند؟ پاسخ: دو سطح: ۱- سطح صوری: ساختار ظاهری و نحوه نگارش نظریه ۲- سطح تجربی: جنبه تجربه پذیری، پژوهش پذیری و نتایجی که به دست آمده است.
- ۱۱- هدف علم روان شناسی چیست؟ پاسخ: توصیف، تبیین، پیش بینی و کنترل رفتار و فرایندهای ذهنی انسان
- ۱۲- منظور از توصیف در علوم تجربی چیست؟ پاسخ: بیان دقیق و روشن ویژگی های مفهوم مورد نظر در جریان پژوهش (بیان خصوصیات و چستی مفاهیم و واژه های به کار رفته در فرایند پژوهش)
- ۱۳- تبیین موضوع در علم روان شناسی به چه معنایی است؟ پاسخ: یافتن چرایی و دلایل ایجاد یک پدیده روان شناختی (یافتن عوامل موثر در بروز یک پدیده)
- ۱۴- رسیدن به پیش بینی و کنترل یک پدیده به چه عاملی بستگی دارد؟ پاسخ: به چگونگی توصیف و تبیین پدیده مورد مطالعه بستگی دارد.

۱۵- چرا روان شناسی در توصیف و تبیین پدیده ها، نسبت به سایر علوم تجربی با دشواری های بیشتری روبه روست؟
پاسخ: پدیده های روان شناختی تحت تاثیر علل مختلفی قرار دارند و موضوع مورد مطالعه این علم انسان است که پیچیده ترین موضوعات به حساب می آید.

۱۶- هدف نهایی همه علوم تجربی چیست؟ پاسخ: پیش بینی و کنترل پدیده های مورد بررسی

۱۷- کدامیک از جملات زیر توصیف و کدامیک تبیین هستند؟ الف) جریان رسیدن به هدف یک فرایند است. ب) تقسیم یک تخمک به دو جنین موجب شکل گیری دوقلوهای همسان می شود. ج) دوقلوهای همسان ویژگی های وراثتی یکسان دارند. د) تغییرات درونی محرک ها و جذابیت آنها باعث ایجاد تمرکز می شوند. پاسخ: الف) توصیف ب) تبیین ج) توصیف د) تبیین

۱۸- چرا پیش بینی و کنترل پدیده های روان شناختی دشوارتر از مفاهیم فیزیکی است؟ پاسخ: چون پدیده های روان شناختی نسبت به پدیده های فیزیکی از توصیف، تبیین و شفافیت کمتری برخوردارند.

۱۹- برای رسیدن به شناخت از چه منابعی استفاده می شود؟ پاسخ: ۱- استفاده از دیدگاه صاحب نظران (افراد متخصص و باتجربه در این زمینه) ۲- استفاده از روش های شهودی (فراحسی و عرفانی که قابل تعمیم نیست و جنبه شخصی و موردی دارد). ۳- استفاده از روش های استدلال و منطقی (خرد) ۴- استفاده از روش های علمی، تجربی (عینی، دقیق، قابل تکرار، قابل اندازه گیری) هستند.

۲۰- اشتباه برخی از دانشمندان علوم تجربی در منابع کسب شناخت چیست؟ پاسخ: چون برخی از پدیده ها رانمی

توانند از طریق روش علمی بررسی کنند به انکار وجود این پدیده ها می پردازند. مثلاً پدیده های روح، وحی، رویاهای صادقه و... توسط برخی از آنها انکار می شوند.

۲۱- نوع منابع شناختی افراد زیر را مشخص سازید: الف) وقتی فرد از طریق الهام روحی فرضیه ای در خصوص یک پدیده می سازد. ب) وقتی بر مبنای پیشینه قدما فرضیه ای ساخته می شود. ج) وقتی فرد بر اساس برداشت عقلی به تنظیم یک فرضیه و پاسخ می پردازد. د) وقتی فرد در یک جامعه آماری به جمع آوری و تحلیل اطلاعات می پردازد. پاسخ: الف) روش شهودی و فراحسی ب) روش استناد به دیدگاه صاحب نظران ج) روش استدلال منطقی و خرد د) روش علمی

۲۲- کاربردی ترین تعریف روش علمی چیست؟ پاسخ: فرایند جستجوی باقاعده و نظام دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین

۲۳- منظور از فرایند در تعریف روش علمی چیست؟ پاسخ: جریان رسیدن به هدف و مراحل که از ابتدا تا انتها در این خصوص انجام می شود.

۲۴- چه تفاوتی بین یک دانشمند با یک فرد عادی در مواجهه با یک مسئله وجود دارد؟ پاسخ: مواجهه یک دانشمند با یک مسئله هدف مند، باقاعده و روش، منظم و مرحله دار است.

۲۵- منظور از واژه موقعیت نامعین در تعریف روش علمی چیست؟ پاسخ: موقعیت هایی که مبهم هستند و پژوهشگر با انجام روش علمی در صدد روشن ساختن و شفاف سازی آن است تا ابهامات زدوده شوند.

۲۶- منظور از تعریف عملیاتی در روش های علمی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: متغیرهای به کار رفته در فرضیه ها و فرایند جستجوی علمی به طور دقیق و به دور ابهام بیان شوند مثلاً اگر در پژوهشی مفروض شود: بین پایگاه اقتصادی افراد و گرایش به پر خاشگری در نوجوانان رابطه وجود دارد، باید مشخص شود که منظور از پایگاه اقتصادی دقیقاً چیست. چه نوع رفتارهایی پر خاشگری محسوب می شوند و کدام دامنه سنی نوجوان نامیده می شود.

۲۷- چرا در روش های علمی نیازمند تعریف عملیاتی هستیم؟ پاسخ: چون از طریق تعریف عملیاتی اندازه گیری متغیرها با سهولت و دقیق تر انجام می شوند.

- ۲۸- کدام نوع از واژه ها آسان تر تعریف عملیاتی می شوند و کدام نوع با دشواری بیشتری روبه رو هستند؟ پاسخ: واژه هایی که جنبه مادی و طبیعی دارند دقیق تر و جزئی تر تعریف می شوند تا واژه هایی که جنبه انسانی، اجتماعی و روانی دارند. مثلاً تعریف اتم، سلول و کلسترول ساده تر از تعریف واژه هایی همچون فرهنگ، بحران هویت و اضطراب است.
- ۲۹- منظور از واژه متغییر در روش های علمی چیست؟ پاسخ: خصوصیت وصفی که نسبی است و از موقعیتی به موقعیت دیگر تفاوت دارد. مثلاً سن یک متغیر است که از فردی به فرد دیگر و از زمان و مکانی به زمان و مکان دیگر متفاوت است.
- ۳۰- چرا در روان شناسی نظریه های مختلفی ارائه می شود؟ پاسخ: چون دانشمندان این علم از زوایای گوناگونی به موضوعات روان شناسی می نگرند.
- ۳۱- اکثر روان شناسان روان را در آغاز قرن بیستم چگونه تعریف می کردند؟ پاسخ: علم مطالعه زندگی روانی، ذهن و هوشیاری
- ۳۲- جامع ترین تعریف روان شناسی را بنویسید: پاسخ: علم مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی (شناخت)
- ۳۳- رفتار چیست؟ پاسخ: هر نوع فعالیت مورد مشاهده جاندار
- ۳۴- علم روان شناسی در صدد پاسخ گویی به سؤالاتی چه موضوعاتی است؟ موضوعاتی مانند حافظه، یادگیری، رشد ذهنی، ترس، عاطفه، علاقه، انگیزه، تعارض و عوامل مؤثر در ارتباط با این ها.
- ۳۵- علم چیست؟ دانش های قابل اثبات، قابل سنجش و قابل انتقال و تجربه که به صورت دقیق انجام می شود.
- ۳۶- منظور از باور های غیر علمی چیست؟ باور هایی که از ملاک های علمی برخوردار نیست.
- ۳۷- شیوه و روش علمی چیست؟ فرایند جست و جوی منظم برای شناخت یک موقعیت نامعین.
- ۳۸- نظریه ها چگونه به وجود می آیند؟ و چه ویژگی هایی دارند؟ ابتدا مسئله و موضوعی طرح می شود سپس در پاسخ به مشکل فرضیه ساخته می شود و پس از اثبات فرضیه ها قانون درست می شود و در پایان از جمع چند اصل و قانون نظریه درست می شود و هر نظریه باید سودمند و کاربرد پذیر باشد.
- ۳۹- هدف اصلی علم روان شناسی چیست؟ توصیف - تبیین - کنترل و پیش بینی رفتار انسان.
- ۴۰- منظور از تبیین در علم روان شناسی چیست؟ وقتی مهم ترین علل بروز یک پدیده و چرایی به وجود آمدن آن بررسی شود تبیین انجام می شود.
- ۴۱- مهم ترین دلایل دشواری علم روان شناسی چیست؟ ۱- گسترش و تنوع موضوعات آن ۲- همانند سایر علوم قابل پیش بینی و کنترل نیست ۳- علل پیدایش پدیده های روانی بسیار پیچیده و به هم تنیده هستند.
- ۴۲- انواع نظریه ها از نظر سطح چگونه است؟ ۱- نظریه های صوری که از نظر ساختار و نحوه ی نگارش مورد بررسی قرار می گیرند ۲- نظریه هایی که از نظر تجربی و پژوهشی، قابل سنجش و اندازه گیری هستند.
- ۴۳- دلایل موفقیت افراد در زندگی چیست؟ میزان تلاش - علاقه - نظم - انگیزه - اراده - شخصیت و....
- ۴۴- علم روان شناسی را تعریف کنید؟ علم مطالعه ی رفتار و فرایندهای ذهنی که به شناخت می رسند.
- ۴۵- احساس، ادراک، توجه، حافظه، تفکر و شناخت را تعریف کنید؟
- الف) احساس ← تحریک گیرنده ی حسی ب) ادراک ← درک و فهم احساس

ج) توجه ← انتخاب یک محرک احساس شده (د) حافظه ← توانایی نگه داری اطلاعات
ه) تفکر ← فرایند بازنمایی اطلاعات حافظه (برقراری رابطه بین اطلاعات) و شناخت ← مجموع ادراک. توجه. حافظه و تفکر

۴۶- شناخت عالی را تعریف کنید. فرد با استفاده از انواع تفکر به شناختی می رسد که شناخت عالی است مانند یک قاضی که با توجه کلیه دریافت ها، تحلیل ها می تواند به شناختی برسد که براساس آن می تواند حکمی صادر کند.

۴۷- منظور از پردازش اطلاعات چیست؟ اطلاعات به گونه ای در کنار هم قرار گیرند که به فهم منجر شود.

۴۸- پردازش ادراکی و مفهومی چیست؟ ادراکی: دریافت ویژگی های ظاهری و حسی محرک / مفهومی: هر گاه به ویژگی های مشترک محرک ها دست یابیم به پردازش مفهومی رسیده ایم.

۴۹- هر یک از متفکران اسلامی زیر درباره ی کدام مباحث روان شناسی به طرح دیدگاه پرداخته اند؟
جاحظ ← به معرفی ابزار شناخت (عقل، حس، شهود) می پردازد.

ابن سحنون ← به معرفی اهداف آموزشی و وظایف معلم می پردازد.

کندی ← به معرفی نفس و شیوه های آن می پردازد (به شیوه ارسطو).

فارابی ← به تأثیر متقابل فطرت و آموزش می پردازد و علوم را هماهنگ می کند.

ابن سینا ← به معرفی ادراک حسی، شناخت عقلی، تفاوت های فرد، استعداد، خود شناسی، آموزش و تشویق می پردازد.

۵۰- تعدادی از سایر مشاهیر که درباره ی نفس و شناخت نظر داشته اند را نام ببرید. سعدی، مولوی، خواجه نصیرالدین طوسی، ابن خلدون.

۵۱- منظور از تعریف عملیاتی چیست؟ در هر روش علمی پژوهشگر باید متغیرهای به کار رفته در فرضیه را به طور دقیق تعریف کند تا با سهولت بیشتری قابل اندازه گیری باشد. مثلا در فرضیه ی پرخاشگری جوانان موجب کاهش اعتماد به نفس آنها می شود باید دقیقا تعریف کنیم که کدام گروه سنی جزء جوانان هستند، کدام رفتار پرخاشگرانه حساب می شود و اعتماد به نفس چه ویژگی هایی دارد.

۵۲- دیدگاه قرآن درباره ی حیات انسان و عامل تغییر چیست؟ حیات دنیوی و حیات اخروی که آرامش حقیقی در آخرت است و عامل تغییر خود انسان است.

۵۳- اولین آزمایشگاه روان شناسی توسط چه کسی، کجا و چه زمانی تأسیس شد؟ توسط ویلهلم وونت آلمانی در قرن ۱۹

۵۴- از نظر پژوهشگران اسلامی درباره ی نفس انسان چه نتیجه ای گرفته می شود؟ بیشتر این تحقیقات جنبه ی صوری نظریه پرداز است و از جنبه ی تجربی و پژوهشی دقیق بهره مند نیست.

۵۵- مغز انسان به چند ناحیه تقسیم می شود و هر کدام چه وظایفی برعهده دارد؟

مغز پیشین ← در فرایند ذهنی، رفتاری و حافظه اثر دارد.

مغز میانی ← هماهنگی بین اعضای بدن، خواب و توازن شنوایی را برعهده دارد.

مغزپسین ← درزمینه ی اطلاعات دیداری و حرکات حسی مربوط به آن فعالیت می کند و توازن حرکتی و بینایی وحسی را به عهده دارد.

۵۶- هر یک از بخش های زیر به چه فعالیتی می پردازد؟

- لیمبیک ← به حافظه، انگیزه، هیجان می پردازد.
- تالاموس ← اطلاعات حسی را رله می کند و به قشر مخ می رساند.
- هیپوتالاموس ← رفتارهای حیاتی انسان مانند تغذیه، جنگیدن، جفت گیری، فرار کردن و....
- بصل النخاع ← به کنترل فعالیت قلب، هضم، بلعیدن و تنفس می پردازد.
- قشر مخ ← به تفکر و فرایندهای شناختی می پردازد.
- پل مغزی ← ارتباط بین اعضای بدن را فراهم می کند.

۵۷- نیم کره های چپ و راست مغز هر کدام چه نوع فعالیت هایی را انجام می دهند؟ نیم کره ی راست به دانش معنایی انسان می پردازد و نیم کره های چپ به زبان آموزی می پردازد.

۵۸- انواع سکنه چیست؟ ۱- سکنه ی کم خونی که ناشی از بافت های چربی در رگ هاست ۲- پارگی رگ های خونی که ناشی از جداره ی رگ هاست.

۵۹- اثرات آسیب های مغزی چیست؟ ۱- اختلال در شناخت ۲- اختلال عروقی ۳- تومر مغزی (نئوپلاسم)

۶۰- چهار قطعه ی قشر مخ را نام ببرید و بگویید هر کدام به چه فعالیتی می پردازد؟

- آهیانه (ملاج) ← پردازش حرکات پس سری ← پردازش حرکات دیدنی
- پیشانی ← پردازش تفکر (ادراک، حافظه، توجه) گیجگاهی ← پردازش اطلاعات شنیداری

۶۱- روش جمع آوری اطلاعات در روان شناسی را نام ببرید. مشاهده - مصاحبه - پرسشنامه - آزمون.

۶۲- روش مشاهده چه ویژگی هایی باید داشته باشد؟ ۱- دقیق و دور از پیش داوری باشد ۲- در محیط آزمایشگاهی صورت بگیرد ۳- از مشاهده در رفتار حیوانات و انسان ها استفاده می شود.

۶۳- ویژگی های پرسشنامه چیست؟ ۱- دقیق و معتبر باشد ۲- به صورت نمره گذاری باشد ۳- با پاسخ های آن با احتیاط رفتار شود.

۶۴- در چه صورتی از مصاحبه استفاده می شود؟ بعضی از موضوعات را نمی توان از قبل برای مشاهده تعیین کرد و باید در جریان مصاحبه به آن رسید یا بعضی از موضوعات را نمی توان با پرسشنامه مطالعه کرد.

۶۵- انواع مصاحبه را توضیح دهید. ۱- مصاحبه ی ساختار یافته و نظام دار که مصاحبه ای است که در آن سؤالات از پیش تعیین شده و شبیه پرسشنامه است. ولی اطلاعات بیشتر نسبت به پرسشنامه به دست می آورد. ۲- مصاحبه ی بدون نظام یا بدون ساختار که فرد مصاحبه شونده را به سمت پاسخ های مورد نظر هدایت می کند و اطلاعات عمیق اخذ می شود.

۶۶- آزمون ها چه روش های هستند و چه ویژگی هایی باید داشته باشند؟ ابزاری هستند که به کمک آنها ویژگی های روانی و کیفی را به صورت کمی و عدی در می آورد و فرایندهای پیچیده ای دارد. ویژگی ها: ۱- دقیقاً چیزی را باید اندازه گیری کنند که برای آن ساخته شده ۲- در دفعات متعدد نمره و پاسخ یکسانی داشته باشند.

۶۷- تعدادی از مهم ترین شاخه ها و گرایش های روان شناسی را بنویسید. روان شناسی تربیتی - بالینی - رشد و خانواده - کودک - ورزشی - اجتماعی.

۶۸- روان پزشک کیست؟ کسی که پس از دوره ی پزشکی در زمینه ی اختلالات روانی، تشخیص و درمان آن سه سال آموزش می بیند و دارو تجویز می کند.